

УДК 619:616.91

© 2011

Клименко О. С., кандидат ветеринарних наук

Полтавська державна аграрна академія

АНАЛІЗ ЕПІЗООТОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ ЩОДО ГЕЛЬМІНТОЗІВ СОБАК У ПРИВАТНИХ ГОСПОДАРСТВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Рецензент – кандидат ветеринарних наук О. В. Кручиненко

Здійснено аналіз літературних даних та власних досліджень щодо гельмінтофауни собак господарств різної форми власності. Встановлено, що м'ясоїдні з ознаками кахексії та порушенням роботи системи травлення на 88,88 % уражені гельмінтами, а, отже, забруднюють навколишнє середовище інвазійними елементами, створюючи серйозну небезпеку для оточуючих сприйнятливих організмів. У господарствах Полтавської області у собак частіше паразитують нематоди шлунково-кишкового тракту: трихуриси, токсокари, токсаскариси, кишкові стронгіляти. Екстенсивність ураження коливається в межах 12,12–38,38 % при інтенсивності 13,17–16,54 екз. яєць в 1 краплі досліджуваної рідини. Перспективою подальших досліджень є розробка науково обґрунтованих заходів боротьби з гельмінтозами м'ясоїдних у приватних господарствах центральної частини України.

Ключові слова: *гельмінти, собаки, екстенсивність інвазії, інтенсивність інвазії, Полтавська область.*

Постановка проблеми. Не дивлячись на значні досягнення у галузі ветеринарної медицини, девастаційні заходи не отримали абсолютного успіху. Інвазійні захворювання тварин набули значного поширення у господарствах різної форми власності. Особливу увагу до себе привертають паразитарні хвороби м'ясоїдних тварин, оскільки збудники можуть паразитувати в організмі людей, тобто спричинювати антропозооценози. Вітчизняні вчені зазначають, що у собак та котів ураженість паразитами досягає під час 100 %. Особливу небезпеку створюють тварини поряд із домівками людей у приватних одноосібних господарствах, оскільки можуть бути джерелом інвазії для оточуючих.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. У Російській федерації частіше діагностується 9 видів гельмінтів. Домінує *T. canis* (43,6 %), субдомінантами є *D. caninum* (26,0 %) і *T. leonina* (18,5 %), до рідкісних видів можна віднести *U. stenocephala* (5,4 %), *O. felineus* (3,4 %), *T. hydatigena* (2,6 %) і досить рідко зустрічаються *A. alata*, *E. granulosus* та *D. latum* [1].

За повідомленнями українських вчених, на Слобожанщині екстенсивність інвазії собак токсокарами становить 9,8 %, токсаскарисами – 4,4 %, унцинаріями – 2,1 %, трихурисами – 0,6 %, анкілостомами – 0,4 %, дипілідіумами – 9,3 %, теніями – 1,3 %. У 11,3 % тварин трапляється змішана інвазія з токсокар, унцинарій, анкілостом, дипілідіумів [4]. На півдні країни з паразитарних хвороб найбільшу питому вагу займають: дипілідіоз (21,9 %); токсокароз (10,0 %); стронгілятози (6,1 %); трихуроз (4,6 %), а токсокароз, тенідози, дирофіляріоз діагностуються вкрай рідко (0,1–1,6 %) [3]. На півночі країни ураженість собак становить 48 %, а основу гельмінтофауни створюють трихуриси (62,5 %), тенії (25 %), токсокари (20,8 %) та стронгіляти (12,5 %) [2].

Мета досліджень. Повідомлення щодо ураження тварин центральної частини України майже відсутні, тому метою наших досліджень було визначити паразитофауну собак приватних господарств Полтавської області.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили у приватних одноосібних господарствах Полтавської області, де від собак різної породи, віку та статі відбирали проби фекалій, які досліджували методами седиментації (послідовним промиванням) та флотації за Котельниковим-Хреновим із розчином аміачної селітри у лабораторії кафедри паразитології та ветсанекспертизи Полтавської державної аграрної академії. Для діагностики дирофіляріозу проби крові досліджували за методом Попової.

Результати досліджень. Протягом 2008–2010 рр. було досліджено 99 собак із приватних господарств 13 районів Полтавської області, а саме: Великобагачанського, Глобинського, Гребінківського, Диканського, Зіньківського, Карлівського, Козельщинського, Кременчуцького, Миргородського, Новосанжарського, Полтавського, Решетилівського та Хорольського. В усіх тварин спостерігались ознаки кахексії та порушення роботи шлунково-кишкового тракту. У 88 тварин у досліджуваних пробах були виявлені інвазійні елементи: яйця або личинки (EI – 88,88 %).

Дослідженнями встановлено, що паразитофауна собак домашніх господарств Полтавської області представлена трихурисами, токсокарами, токскарисами, кишковими стронгілятами, аляріями, дипілідіями, дирофіляріями й теніями (рис. 1).

Слід зазначити, що у тварин частіше діагностували трихуроз: екстенсивність інвазії становила 38,38 % (рис. 2). Ураженість собак токсокара-

ми, токскарисами та кишковими стронгілятами знаходилася майже на одному рівні й становила 16,16; 15,15 та 12,12 %. Аляріоз, дипілідіоз і дирофіляріоз реєстрували у 2,02 %, а яйця теній виявили у 1,01 % тварин.

Інтенсивність інвазії була найвищою у тварин, хворих на дирофіляріоз, – 120 екземплярів личинок в 1 см³ крові (див. табл.).

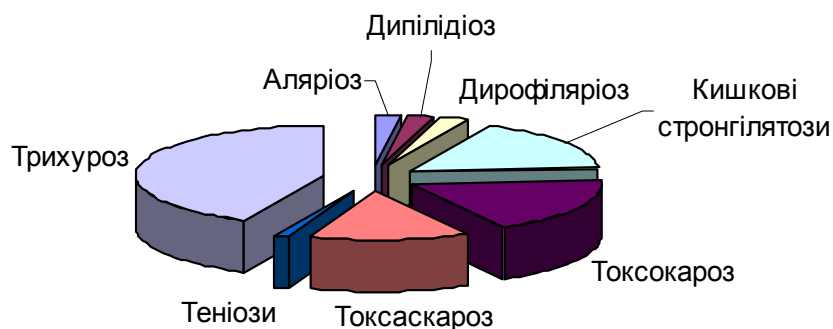

Рис. 1. Частка захворювань у системі гельмінтозів собак приватних господарств Полтавської області

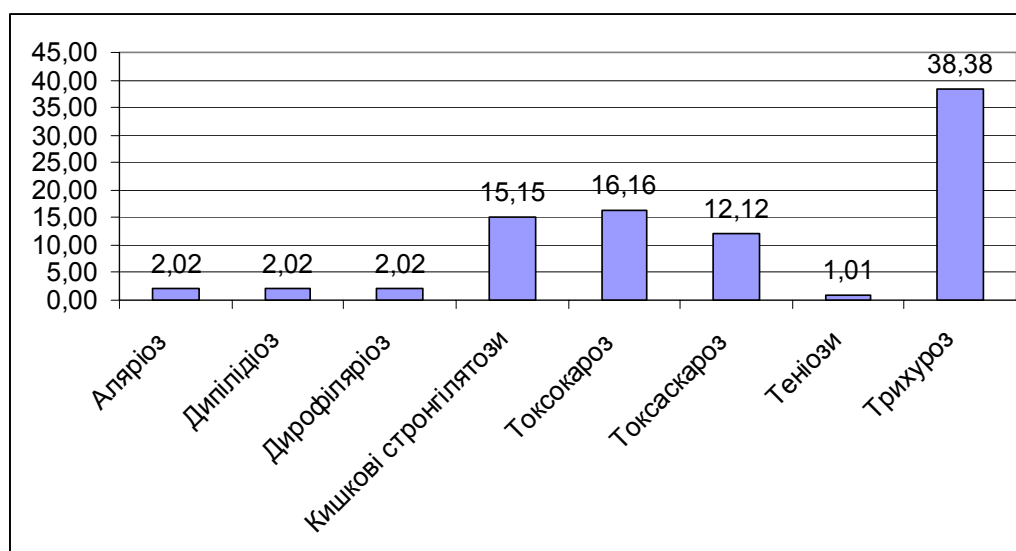

Рис. 2. Екстенсивність гельмінтозної інвазії у собак одноосібних господарств Полтавської області

Гельмінтози собак приватних господарств Полтавської області

Захворювання	ЕІ, %	ІІ, екз. яєць у 1 г фекалій; 1 кр. досл. рідини; личинок в 1 см ³ крові
Аляріоз	2,02	2,38
Дипілідіоз	2,02	5,58
Дирофіляріоз	2,02	120,0
Кишкові стронгілятози	15,15	16,54
Токсокароз	16,16	13,65
Токсаскароз	12,12	15,62
Теніози	1,01	16,0
Трихуроз	38,38	13,17

Інтенсивність ураження кишковими нематодами становила 13,17–16,54 екз. яєць у 1 краплі досліджуваної рідини, дипілідіями – 5,58 та аляріями 2,38 екз. яєць в 1 г фекалій.

Висновки. Аналіз результатів досліджень свідчить про значне поширення гельмінтозів м'ясоїдних у господарствах Полтавської області.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Бочкарев В. Н.* Паразитоценоз собак // Ветеринария. – М., 1987. – №2. – С. 42–43.
2. *Ємець О. М.* Гельмінтози дворових собак сільської місцевості / О. М. Ємець // XIV Конференція Українського наукового товариства паразитологів (Ужгород, 21–24 вересня 2009 р.) : Тези доповідей / І. А. Акімов (відп. ред.). – К., 2009. – 146 с.
3. *Иринчук Д. В.* Место дипилидиоза в общей заразной патологии собак в условиях г. Одессы //

Ураженість тварин трихурисами, токсокарами, токскарисами та кишковими стронгілятами становить 12,12–38,38 %. Подібна ситуація вимагає детального вивчення епізоотології захворювань, розробки та впровадження заходів боротьби в приватних господарствах.

- Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць. – Одеса, 2008. – № 42(2) – С. 150–153.
4. *Приходько Ю. О.* Кишкові гельмінтози свиней і собак та експериментальне обґрунтування застосування вітчизняного антигельмінтика "Альбендазолу" // Автореф. дис. ... д-ра вет. наук: 16.00.11 / Ю. О. Приходько; УААН. Ін-т експерим. і клініч. вет. медицини. – Х., 2002. – 32 с.